

POGLAVLJE III

SINDIKAT - značenje riječi i utjecaj na položaj i život radnika

Sindikata dolazi od riječi Sindik (grč. Syndikos- odvjetnik, zastupnik).

Položaj radnika u našoj zemlji danas , ne riješen je i složen, zahvaljujući neznanju i naslijeđu u vremenu, koje u sebi nosi obilježje prošlog i novog doba (tranzicija). Najveći teret promjena pao je na male ljude, radnike , jer još nisu organizirani- udruženi, i kao takvi izloženi su svim oblicima obmana i eksploatacije . Za promjene u toj sferi osim društvenih pretpostavki , potrebna je edukacija i informiranost radnika, koja se upravo želi postići, za sada, otvaranjem web- stranice. Stvaranjem udruženja informiranje radnika dobiti će puno šire dimenzije.

POLOŽAJ RADNIKA U SOCIJALIZMU I ULOGA SINDIKATA

Socijalistički poredak temeljio se na društvenom vlasništvu. Položaj radnika bio je riješen zakonom, od cijene rada do zaštite. Radnik je bio plaćen, zaštićen, siguran, gospodario je sredstvima za rad i ubirao plodove ukupnih rezultata rada. Stručno rukovodstvo poduzeća, moralo je po zakonu informirati radnike o poslovanju i svim oblicima zarade i trošenja sredstava. Završni račun uvijek je bilo vrijeme podjele dobiti ili kako se to znalo reći višak plaća. Svi radnici po zakonu su bili u sindikatu, a članarina se ubirala na platnoj listi pri obračunu plaća. Sindikat je bio samo jedan, a zvao se Savez samostalnih sindikata Jugoslavije, danas SSSH. Sindikat je imao formalni značaj u životu radnika, uglavnom su organizirali druženja, zabave, izlete ili su dijelili prigodne poklone. U poduzeću je djelovao sindikalni povjerenik, čiji je rad bio zakonom zaštićen od otkaza, a njegovo djelovanje imalo je nekog malog utjecaja (tražilo se mišljenje) pri otkazu radnika, i to je sve. Dakle socijalizam je štitiio malog čovjeka, radnika i njegove vrijednosti, a kapitalizam štiti kapital, a radnik se mora sam štiti kroz udruženje, to je bitna razlika.

POLOŽAJ RADNIKA U KAPITALIZMU I ULOGA SINDIKATA

Kapitalizam se temelji na privatnom kapitalu, a radnik je u najamnom odnosu. Početkom 90-tih, kada je promijenjen Ustav zemlje, radnik je bio najbogatiji, jer je sva privreda bila u njegovim rukama, kao naslijeđe iz prethodnog sustava .Pretvorbom tih poduzeća, svim ranije zaposlenim pripalo je po zakonu 51 % dionica, (otkup na kredit) a ostatak je bio na raspolaganju Fondu za privatizaciju, odnosno Vladi, za daljnju prodaju po punoj vrijednosti kapitala, dakle firme su i dalje trebale ostati u većinskom vlasništvu radnika, ali nisu. Zašto? Radnik je promjenom Zakona o radu ostao sam bez zaštite, neorganiziran, prestrašen za svoju egzistenciju i sigurnost. Tada se trebao formirati sindikat, a onaj iz socijalizma završiti s radom, jer je bio i ostao do danas pod kontrolom države, ali nije. Vlada je prevarila radnike i zadržala sindikate za svoje potrebe i još ih ne želi napustiti, jer upravo s njima prekrojila je privredu, brišući radničko dioničarstvo u cijelosti, i što je najteže radna mjesta. Da bi Vlada svoj obraz oprala ispred radnika , koji su joj dali povjerenje da upravlja njihovim sudbinama, izmislila je reviziju pretvorbe i privatizacije, što je čista obmana malih ljudi, rezultati iste najbolje to potvrđuju.

Sindikalci su služeći Vladi u privredi počistili najveći dio i svojeg članstva, odnosno odsijekali su granu na kojoj sjede, ali obzorom da radnici još spavaju, Vlada je ponovo na neustavan način u Zakon o radu ugradila članke 182.a) i 187 a)., prema kojima je predviđena uplata solidarne članarine za sve zaposlene bez obzira što nisu u sindikatu (doprinos solidarnosti), koju bi uplaćivali poslodavci pod kontrolom inspekcije rada.. To je vrlo opasno, i to je ono najvažnije što je Sindikat trgovina i usluga do sada spriječio. To bi drugim riječima značilo, da bi se postoje stanje radnika dugoročno zapečatilo, na način puna zemlja sindikata, a radnik potpuno sam i nezaštićen, izložen najcrnjem obliku eksploatacije i nesigurnosti. Zašto su sindikalci toliko bili glasni u medijima (Sindikat trgovina i usluga ,svojim radom ih je za sada ušutkao), pa zato što im je Vlada zakonom zabranila rad na tržištu. To trebaju radnici spriječiti trajno, kroz udruženje.

Pojavu sindikata i njihovog članstva sada imamo samo u bivšim radničkim firmama, dakle naslijeđe iz socijalizma, to treba brisati, isključivanjem postojećeg članstva i ne dopustiti da se taj karcinom proširi na cijelo tržište.

Vlada je poslodavac, koju ne interesira radnik, već kapital, zato ona zabranjuje rad sindikata na tržištu, i to će tako ostati sve dok postoje državni sindikati. Međutim Ustav zemlje i Opća deklaracija o ljudskim pravima UN-a ugradili su pravo radniku na slobodno sindikalno djelovanje bez utjecaja političkih struktura vlasti i poslodavca i za to se treba izboriti. Danas nema gotovih rješenja i nitko to ne može riješiti bez udruženja radnika.

FUNKCIONIRANJE TRŽIŠTA RADA I KAPITALA

Tržište rada i kapitala još nije formirano. Ono se temelji na postojanju tržišnih udruga (udruge poslodavca, obrtnika i sindikata), koje u međusobnom pisanom dogovoru – kolektivni ugovori utvrđuju mjerila vrijednosti i ponašanja svih zajedno, bez uplitanja struktura vlasti. Danas imamo slučaj, da je Vlada prisvojila, ne samo sindikate, već i poslodavce za svoje potrebe(zabranivši im rad na tržištu), jer upravo s njima prekraja privredu, odnosno provodi privatizaciju društvene imovine.

KAKO FUNKCIONIRA TRŽIŠTE

Vlada, sindikati i poslodavci (socijalni partneri) su jedno tijelo , Vlada, ostali su samo pokriće, donijela je sve mjere za tržište (Zakon o radu, Zakon o udrugama, kolektivne ugovore i dr.), dakle isto kao u socijalizmu, a to po Ustavu zemlje nije legitimno.

Udruženje obrtnika, poduzetnika, štedno kreditnih zadruga i stranih predstavništva, formiralo je isto tako zvani sindikat (za registraciju sindikata potrebno je 10 radnika), čiji opstanak ujedno i financiraju, i s njima potpisali kolektivni ugovor, dakle s vrha ponovo kao u socijalizmu. To je sve improvizacija i socijalističko naslijeđe. Što se još ovdje može vidjeti?

Vlada, poduzetnici i poslodavci ne mogu donijeti niti jednu mjeru za tržište (Zakon o radu, kolektivne ugovore i druge socijalne mjere) bez radnika.

Obzirom da radnik nije udružen i iz neznanja ili prijetnji financira socijalističke sindikate , poslodavci su zajedno s Vladom prekršili Ustav i međunarodne povelje, primijenivši improvizaciju, po osnovi isto takvog neustavnog Zakona o radu.

To je još jedan bitan pokazatelj, koji govori da se radnik mora udružiti, jer ovakav put u Europu ne postoji ili je poguban. Stvaranjem udruženja radnika, svi navedeni dokumenti koji se sada primjenjuju na tržištu rada, morati će se brisati, kao neustavni. Poslodavci i poduzetnici morati će razgovarati s udruženjem radnika, kako bi tržište dobilo legitimne propise, bez kojih i oni neće moći raditi. Da bi udruženje radnika –sindikat mogli u pregovorima postići tražene rezultate, mora biti financijski jako, odnosno mora imati kapital, isto kao poslodavci. To je ono na čemu uporno radi Sindikat trgovina i usluga , boreći se za

sindikalnu imovinu i stvaranje mnogobrojnog članstva i uspjeh na tržištu je siguran. Trebali to podržati i udružiti se, mora procijeniti svaki radnik osobno, jer vrijeme za čekanje je već odavno isteklo.

SINDIKAT I NJEGOV ŠIRI ZNAČAJ ZA ŽIVOT RADNIKA

Udruživanje radnika je imperativ vremena u kojem živimo i koje dolazi, jer je to pitanje opstanka, ne samo za radnika već za sve interesne skupine u društvu pa i za države.

Sve do sadašnje pojave i spoznaje o sindikatu treba brisati, jer to i nisu bili sindikati, već teška obmana i pljačka radnika, koja na žalost još traje.

Strah od poslodavca također treba brisati, jer on ustvari ne postoji. Kada radnik napusti radno mjesto, slobodan je učlaniti se i družiti prema vlastitim potrebama, jasno za svoje novce, a ostalo će biti briga stručnih ljudi, koji će umjesto radnika potpisivati propise i provoditi ih na tržištu ispred poslodavca. Neće sindikat ići na poslodavca palicom i sudom, već isključivo ekonomskim mjerama. Poslodavci i društvo u cjelini moraju imati koristi od tog udruženja, a imati će ako sindikat stvori kapital, jer sutra sindikat može imati vozni park, banku, restorane i dr. a to znači obuhvatiti život radnika ne samo na radnom mjestu već cjelokupno.

Sindikatska trgovina i usluga trebao bi okupiti preko 20 % biračkog tijela u Županiji, a to znači imati snažan utjecaj na izbor i kontrolu lokalne i šire vlasti. Sindikat će biti utočište za svakog radnika, kada ga tržište izbaci na ulicu, jer ne treba zaboraviti da i poslodavci nisu zaštićeni od propadanja.

SINDIKAT TRGOVINA I USLUGA I UVJETI RADA

Prvi konkretni iskorak na tržištu rada dogodio se 24. studenog 2003., kada je Sindikat potpisao Ugovor o izvršenju trajnih naloga o ubiranju članarine s Novom bankom, a trajao je do 15. travnja 2004. kada je isti Ugovor storniran. Zašto?

Da bi se moglo poslovati s Bankom potrebno je računalo, jer se radi o elektroničkoj razmjeni podataka, kojeg Sindikat još nema, jer nema početni kapital. Sva nastojanja da se u skladu poduzetim mjerama uđe u zgradu Doma sindikata, snažno je spriječila policija:

Sindikata trgovina i usluga
Zadar, Trg Petra Zoranića 1/III

Županijsko povjerenstvo SSSH
g. Zdravko Šarić

Predmet: zamolba

Poštovani g. Šariću,

Kako ste sigurno informirani iz sredstava javnog priopćavanja, u Zadarskoj Županiji već neko vrijeme djeluje Sindikat trgovina i usluga, granski sindikat demokratsko-tržišne orijentacije. Program rada sindikata besplatno su servisirali: Vladino povjerenstvo za ljudska prava Zadarske Županije, banka nam je omogućila ubiranje članarine, programer izradio program za elektroničku razmjenu podataka i nezaobilazni Gong regionalni ured Zadar. Kako su poslovi sindikata toliko narasli, da zahtijevaju odgovarajući prostor, pristup računalu, i kako je Sindikat trgovina i usluga osporio djelovanje postojećih sindikata kao neustavnih ispred nadležnih državnih tijela, molim Vas, da u prelaznom razdoblju omogućite ulazak i rad navedenog sindikata u prostorije (prizemlje) u kojima vi sada djelujete, a u svrhu nužnog kontinuiteta u radu, potrebnih edukacija i predavanja za radnike, jer je stanje radnika na tržištu izuzetno teško, i to od 02. veljače 2004.

Povjerenje banke tjera nas na brze rezultate u članstvu, a to u privatnom vlasništvu nije lako moguće, jer je radnik opterećen mnogim frustracijama i neznanjem.

Informirajući Vas o prednjem, očekujem Vašu i Vaših suradnika bezrezervnu podršku, kao najpozvaniju za pomoć u rješavanju vrlo složenog položaja radnika u privatnom vlasništvu, jer potrebe radnika za naš rad trebaju biti isključivi prioritet.

Zadar, 27. siječnja 2004.

S poštovanjem,

Ovlaštena osoba Sindikata
Todora Petric, v.r.

Odbio se svaki razgovor i suradnja!

Sindikata trgovina i usluga
Zadar, Trg Petra Zoranića 1/III

Povjerenstvo SSSH – ZADAR
g. Zdravko Šarić

-dopis

Obzirom na incidentnu situaciju, pri pokušaju da sa vama bilo kako komuniciram, usmeno ili pismeno, ponovo vam ovim putem želim skrenuti pažnju na neke bitne činjenice.

Vi ste gospodine Šariću, javna osoba, koja rukovodi s ljudima i radničkom zgradom u Zadarskoj Županiji i shodno tome vi se trebate ponašati uljudno i biti spremni, da se i javno očitujete prema radnicima ove Županije za pitanja, koja će vam se staviti na teret. Ja sam osobno dobila zadatak od radnika sa terena, da ispitam, kako se koristi zgrada, čime se vi bavite, obzirom da moram formirati grupaciju na tržištu u kojoj je vaša grupacija neustavno prisutna. Zahvaljujući tome, ja sam došla do spoznaja, kojim osporavam grupaciji SSSH iz Zagreba, da taj prostor koristi za svoje potrebe i u skladu s tim sam poduzela pravne radnje, a vi to pred medijima možete osporiti.

Zgrada nije vaše privatno vlasništvo, pa shodno s time ne bi mogli imati pravo da je zaključavate i koristite samo za svoje potrebe, to je javno dobro radnika i oni imaju pravo na istinu.

U prilogu dopisa dostavljam vam poziv na konferenciju za novinare u utorak, 02. ožujka 2004., s napomenom da odgađanja ne može biti, jer sam mjesec dana potrošila, čekajući da se očitujete o prethodnom dopisu, što niste učinili niti pokazali volju za zdravom komunikacijom, pa ćemo to riješiti uz prisustvo medija.

Zadar, 01. ožujka 2004.

Ovlaštena osoba Sindikata
Todea Petric, v. r.

Odbijeno primiti dopis, pokušaj izazivanja sukoba i izlazak tri policajca u zgradu, koji su imali zadatak da me odmah udalje. Konferencija za tisak održana je ispred zgrade, bez kvalitetno obavljenog posla, ponovo uz stroge mjere policije!

Dobra je ovo informacija za sve radnike, koji ih financiraju, na svoju osobnu štetu svih radnika u cjelini., jer policija ih štiti radi interesa Vlade i njenih potreba, jer gdje su sindikalci u privredi tu je Vlada i njezin poslodavac

Posljedica ovakvih djelovanja i što je još važnije nedovoljan odaziv radnika za udruživanje, uvjetovao je privremeno storniranje Ugovora s bankom:

Sindikata trgovina i usluga
Zadar, Trg Petra Zoranića 1/III

Tel/fax: 023 319 363

NOVA BANKA Z A D A R
Sektor poslovanja s građanima
n/r Direktora

Predmet: Ugovor o izvršenju
trajnih naloga

Želim upoznati poštovani Naslov, da je Sindikat trgovina i usluga Zadar, u svojem radu došao u privremene probleme, zbog nepredviđenih okolnosti na terenu vezanih za realizaciju Ugovora o izvršenju trajnih naloga za plaćanje članarine, potpisanog 24. studenog 2003.. S tim u vezi ovom prilikom slobodna sam zamoliti, da se po mogućnosti izvršenje trajnih naloga privremeno stavi u mirovanje, a Ugovor ostane na snazi, jer u Protivnom Sindikat je prisiljen otkazati isti, što bi nas uistinu pogodilo. Sindikat je uvjeren, da će prije ljeta otkloniti postojeće probleme, koji kočće cjelovit iskorak na tržište rada i više nego opravdati povjerenje Banke S tim u vezi molimo Vas da se za mjesec travanj ne izvršite trajne naloge, već da se to zaključi s mjesecom ožujkom. Očekujući Vaše razumijevanje, zahvaljujemo na ukazanom povjerenju i srdačno Vas pozdravljamo.

Dana, 15 travnja. 2004.

S poštovanjem,

Ovlaštena osoba Sindikata
Todora Petric, v.r.

Važno je ovdje istaći, da rad Sindikata trgovina i usluga nije zaustavila policija, ona je samo smetala, znajući da Sindikat još nema članstvo, rad je morao stati zbog radnika koji nisu pokazali interes za udruživanjem. Sindikat vjeruje da će kroz punu informaciju putem ovih web – stranica mišljenje radnika se promijeniti i započeti formiranje grupacije. Interes za udruživanjem radnici mogu dostaviti na fax: 023 319 363 , poštu Trg Petra Zoranića 1 /III , u poštanski sandučić na II katu zgrade (zgrada radio zadra) ili e-mail: sindikat. trgovina. i. zadar @ zd.t-com.hr mogu se postavljati pitanja, tražiti usluge i dr., jer iako je rad sindikata zabranjen, stvaranjem grupacije, stvoriti će se uvjeti da se Sindikat izbori za prava radnika na sindikalno djelovanje određeno Ustavom zemlje i Općom deklaracijom o ljudskim pravima (čl. 23 stav 4 « svatko ima pravo osnivati sindikate i njima pristupati kako bi zaštitio svoje interese).

Ovo je za Sindikat trgovina i usluga izborna godina, to znači nakon izbora za pravo na rad i ulazak u zgradu Doma sindikata, provesti će se izbori, izabrati tijela , donijeti izmjene i dopune Statuta i prednacrt kolektivnog ugovora i jasno otvoriti ured za rad. Za sve to potrebne su usluge stručnjaka , koje Sindikat mora platiti, odnosno, potreban je početni kapital, a za što je prije svega potrebno stvoriti grupaciju , tiskati sindikalne iskaznice, koje su već u pripremi i obnoviti Ugovor s bankom o plaćanju članarine (visina 20,00 kn mjesečno). Svi podaci Banke i Sindikata su tajni, tako da je osigurana puna sloboda radnika pri udruživanju.

Sindikat također traži putove povezivanja s europskim sindikatima , koji će radniku sigurno otvoriti putove slobodnog rada i udruživanja, ako se domaće institucije i dalje budu ne promijenjeno ponašale.

Sve daljnje informacije u radu Sindikata i dalje pratite na ovim Web -stranicama , i molimo sve radnike, da se međusobno pomažete i razvijate međusobnu suradnju, kao i suradnju s Sindikatom, do konačnog uspjeha.